

Король Наталя Петрівна,

керівник апарату Вінницького апеляційного суду,
аспірантка кафедри регіональної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
вул. Володимирська, 64/13, м. Київ, 01601, Україна
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-7135-3714>
e-mail: kkorrolvn18@gmail.com

МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Анотація. Насильство щодо жінок та дівчат не обмежується певною культурою, регіоном, країною чи певною групою жінок. Таке насильство має місце і в мирний час і, і в умовах війни. Насильство щодо жінок та дівчат, визнане міжнародною проблемою, знаходиться на порядку денному Організації Об'єднаних Націй протягом більш як 20 років. Європейський Союз та країни-члени ЄС тривалий час демонструють вжиття заходів, спрямованих на викорінення насильства проти жінок, шляхом напрацювання нових політик та міжнародних договорів на шляху до цієї мети. Запобігання та боротьба з насильством щодо жінок є передумовою для справедливого та інклюзивного стабільного розвитку. Насильство щодо жінок, в тому числі домашнє насильство, не можна вважати звичайним порушенням прав жінок, тому що воно має безпосередній вплив на суспільство в цілому.

З метою усунення причин цього явища в суспільстві необхідним є вжиття скоординованих заходів та міждисциплінарне партнерство між усіма суб'єктами. Припинення насильства щодо жінок та домашнього насильства повинно зосереджуватися на правах та потребах постраждалої особи, і тут міждисциплінарна взаємодія має надзвичайно важливе значення для ефективного попередження такого насильства щодо жінок та їхніх дітей.

У 2017 році ухвалено Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», а на його основі значний обсяг нормативних актів. Зокрема, створено та прийнято Концепцію Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року, Типові положення про притулок для постраждалих осіб і мобільні бригади соціально-психологічної допомоги. Наразі відбувається активна робота з їх практичного впровадження на всіх рівнях зі збереженням базових принципів та міжнародних підходів до надання комплексної допомоги в ситуаціях домашнього та гендерно зумовленого насильства.

Ключові слова: домашнє насильство, міждисциплінарна взаємодія, координація, місцеві органи влади, запобігання.

Як цитувати: Король Н.П. Механізми взаємодії суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству на регіональному та місцевому рівні. *Теорія та практика державного управління*. 2022. Вип. 1 (74). С. 50–62. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2022-1-04>

Постановка проблеми. Домашнє насильство є найпоширенішим видом гендерно зумовленого насильства. Україна стала 36-ю державою, яка ратифікувала Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (далі – Конвенція) [6]. Відповідно до вимог Конвенції Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів згідно з національним законодавством для забезпечення існування належних механізмів здійснення ефективного співробітництва між усіма відповідними державними органами, у тому числі місцевими та регіональними органами влади, судовими органами, прокуратурою, правоохоронними органами, а також неурядовими організаціями та іншими відповідними організаціями й суб'єктами, для захисту й підтримки жертв і свідків усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції, у тому числі шляхом звернення до загальних і спеціалізованих служб підтримки (Стаття 18 Конвенції) [3].

В Україні суб'єкти, уповноважені на вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, взаємодіють в межах механізмів, передбачених чинним законодавством на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

Незважаючи на наявність передбачених алгоритмів, взаємодія уповноважених суб'єктів з судовими органами, вимагає більшої уваги з огляду на правовий статус суду як суб'єкта ухвалення остаточного рішення, що пов'язано з питаннями утвердження справедливості в суспільстві та довіри до державних інституцій.

Зрозумілий путівник для імплементації законодавства та процедур є необхідною умовою для ефективної роботи механізму взаємодії його суб'єктів [15, с. 9].

Огляд літератури. Питання діяльності суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству неодноразово були предметом наукових досліджень таких вчених як В. Авер'янов, М. Хавронюк, А. Блага, В. Брижик, В. Галунько, К. Левченко, І. Голосніченко, Т. Мацелик, М. Стахурський, Ю. Шемшученко та інші.

Аналіз наукових праць у даній сфері свідчить про відсутність дослідження комплексного, міждисциплінарного підходу до вивчення питань взаємодії, співпраці, що має виняткове значення в системі суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству.

Мета статті. Метою статті є дослідження законодавчого підґрунтя механізмів взаємодії судових органів з іншими суб'єктами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству на регіональному та місцевому рівні, надання пропозицій щодо посилення їх ефективності.

Основні результати дослідження. Насильство в сім'ї в усіх його формах і проявах має міжгалузевий характер і зачіпає всі сфери суспільного життя. Вчинення таких протиправних дій веде до порушення норм усіх основних розділів

законодавства і передбачає не лише адміністративну, але й цивільно-правову і кримінальну відповідальність. Запобігання та протидія домашньому насильству означають завчасне виявлення й усунення причин, які породжують домашнє насильство, а це вимагає комплексних зусиль [11, С. 28].

Функціонування ефективної системи запобігання та протидії домашньому насильству визначено стратегічною ціллю Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021 (далі – Стратегія) [10].

До очікуваних результатів реалізації Стратегії досягнення відносять: функціонування ефективного механізму запобігання домашньому насильству як на законодавчому, так і на практичному рівнях; між усіма суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечення ефективної співпраці, що сприяє підвищенню якості надання допомоги постраждалим особам.

Запобігання домашньому насильству – система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків домашнього насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед до постраждалих дітей, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються (стаття 1 Закону) [8].

Протидія домашньому насильству – система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на припинення домашнього насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, відшкодування їй завданої шкоди, а також на належне розслідування випадків домашнього насильства, притягнення до відповідальності кривдників та зміну їхньої поведінки.

За змістом статті 17 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» запобігання домашньому насильству передбачає вирішення наступних завдань:

- 1) виконання пріоритетних завдань у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 2) проведення тренінгів, семінарів, інших заходів для фахівців, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі працівників сфери освіти, сфери охорони здоров'я, працівників правоохоронних органів та для осіб, які належать до вразливих верств населення;
- 3) виконання програм для кривдників та постраждалих осіб;
- 4) надання соціальних послуг постраждалим особам, у тому числі постраждалим дітям, виключно за згодою постраждалих осіб або їхніх законних пред-

ставників, а якщо батьки, інші законні представники дитини, законні представники недієздатної особи є кривдниками або ухиляються від захисту прав та інтересів дитини або недієздатної особи – за згодою органу опіки та піклування;

5) проведення серед населення, у тому числі серед дітей та молоді, інформаційних кампаній щодо форм, проявів і наслідків домашнього насильства, інших заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

6) утворення спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб і забезпечення їх функціонування.

Протидія домашньому насильству передбачає як зупинення розпочатого акту домашнього насильства, так надання комплексу правових, соціальних, освітніх та медичних, психологічних послуг.

У різних країнах упроваджені у практику різні типи надання послуг міждисциплінарними та міжвідомчими структурами – залежно від правових систем, соціальних структур, культурних традицій тощо. У деяких державах відбувається поступове формування комплексних і добре злагоджених міжвідомчих та міждисциплінарних служб за певними моделями [2, с. 6]

За змістом Конвенції послуги постраждалим можуть надаватися через загальні та спеціалізовані служби підтримки.

З огляду на вимоги Конвенції, Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» передбачив досить широке коло суб'єктів, які здійснюють заходи для запобігання і протидії домашньому насильству:

1) спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству (ті, на які покладена функція координації взаємодії суб'єктів на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях);

2) інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству:

- служби у справах дітей;
- уповноважені підрозділи органів Національної поліції України;
- органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти;
- органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я;
- центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- суди;
- прокуратура;
- уповноважені органи з питань пробації;

3) загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб;

4) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах.

За змістом статті 6 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» спеціально уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є:

1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

2) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

3) Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, у тому числі їх структурні підрозділи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

4) сільські, селищні, міські, районні у містах (у разі їх створення) ради, їх виконавчі органи, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

З огляду на зміст частини 5 статті 6 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», у здійсненні заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема виявленні фактів домашнього насильства, наданні допомоги та захисту постраждалим особам, можуть брати участь підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, громадські об'єднання та іноземні неурядові організації, фізичні особи – підприємці, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, а також фізичні особи, які надають соціальні послуги, у тому числі послуги патронату над дітьми.

Запропонована законодавцем класифікація не є випадковою. В її основі – місце та роль кожного суб'єкта у питаннях протидії та запобігання домашньому насильству.

Усі перелічені суб'єкти відрізняються характером, формами й методами діяльності, а також своїми повноваженнями. Одночасно у фокусі кожного перебувають вразливі категорії населення, які страждають або можуть постраждати від домашнього насильства.

Головним завданням їх взаємодії є комплексний інтегрований підхід до подолання насильства та сприяння реалізації прав осіб, постраждалих від насильства, шляхом запобігання насильству, ефективного реагування на факти насильства, надання допомоги та захисту постраждалим особам, забезпечення відшкодування заподіяної шкоди, належного розслідування фактів насильства та притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності.

Механізм взаємодії цих суб'єктів врегульовано Постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» (далі – Прядок № 658) [9].

Поняття «міжвідомча взаємодія» («multi-agencywork») та «міжвідомче партнерство» («multi-agency partnership») часто вживаються як взаємозамінні, оскільки йдеться про спільну діяльність різних суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству з метою посилення їх ефективності.

Партнерство, в теорії, передбачає:

- підвищення рівня організаційної підзвітності;
- зниження рівня дублювання функцій;
- побудову публічно-приватних зв'язків;
- підвищення громадської обізнаності (а також участі) щодо ініціатив подолання злочинності;

- зміцнення місцевих громадських організацій;
- постійну зміну підходів роботи органів, надання більшої уваги стратегічному плануванню, попередженню, інтегрованій співпраці та участі громадськості в місцевому врядуванні [16, 178].

Однак поняття «партнерство» передбачає рівність усіх суб'єктів взаємодії. В даному випадку усі суб'єкти взаємодії відрізняються за повноваженнями, статусом, структурою, ресурсами, ступенем відповідальності [14, с. 10].

Відповідно механізми співробітництва залежать від компетенцій, організаційної складової кожної з сторін, принципів діяльності, ступеню взаємодії, і визначаються призначенням та особливостями правозастосування. Ефективність запровадження механізмів міжвідомчої, мультидисциплінарної взаємодії суб'єктів значною мірою залежить від рівня запровадження та особливостей територіальної громади, але за будь-яких обставин вимагає багаторівневого підходу, належної координації та довіри між членами команди. З огляду на наведене, питання міждисциплінарної взаємодії у сфері запобігання домашньому насильству саме на регіональному та місцевому рівнях вимагає посиленої уваги.

Звісно перевагою ефективного механізму є налагодження партнерства у співпраці з ключовими акторами взаємодії. При цьому, кожен із них зосереджується на посиленні саме своєї ролі в досягненні спільної мети діяльності. Така співпраця виключає можливість дублювання функцій та завдань суб'єктів. Порядком № 658 визначено механізми взаємодії суб'єктів як у сфері запобігання так і у сфері протидії домашньому насильству, які мають свої особливості відповідно до поставлених завдань. Одночасно суб'єкти взаємодіють як на рівні ухвалення ключових рішень, так і на рівні безпосередньої протидії та надання допомоги. Йдеться про механізми ухвалення рішень та механізм реалізації послуг у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Координацію взаємодії всіх суб'єктів, відповідно до Порядку № 658, здійснює: на загальнодержавному рівні – Міністерство соціальної політики; на регіональному рівні – Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міська держадміністрація; на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці – районні, районні у м. Києві й Севастополі держадміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад.

Координацію й моніторинг реалізації заходів у сфері запобігання й протидії домашньому насильству й насильству за ознакою статі на місцевому рівні здійснюють уповноважені особи (координатори) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції по забезпеченню рівності прав і можливостей жінок і чоловіків і по запобіганню та протидії насильству за ознакою статі.

Мобілізація зусиль навколо проблеми домашнього насильства – це не просто організація окремих активностей суб'єктами, а організований та спланований алгоритм дій, який забезпечує узгодженість усіх акторів як щодо запобігання, так і протидії цьому явищу.

Багаторівневість та міждисциплінарний підхід до вирішення питань, пов'язаних з протидією та запобіганням домашньому насильству є однаково важливими як в механізмі ухвалення рішень, так і механізмі їх реалізації.

Однією з форм забезпечення міжсуб'єктної співпраці на регіональному рівні є робота регіональних координаційних рад, до складу яких входять уповноважені представники служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, органів управління освітою, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я місцевих держадміністрацій, центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, органів прокуратури та суду, громадських об'єднань, релігійних організацій, міжнародних організацій та іноземних неурядових організацій (за згодою), на місцевому – місцевих координаційних рад, до складу яких входять уповноважені представники місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, прокуратури та суду, громадських об'єднань, релігійних організацій, міжнародних та іноземних неурядових організацій (за згодою).

Механізми взаємодії суб'єктів ґрунтуються на єдиних засадах, визначених на законодавчому рівні.

Зокрема, засади діяльності суб'єктів, спрямованої на запобігання та протидію насильству, визначені у пункті третьої згаданої Постанови № 658. Серед них – гарантування постраждалим особам права на справедливий суд, на правову допомогу, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [12].

Відповідно до статті 1 Конституції України, Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою [4]. Відповідно до статті 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність (пункт 4.1. Рішення Конституційного Суду України від 02 листопада 2004 року № 15-рп/2004) [13]. Статтею 55 Конституції України передбачено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Саме суди є останньою правовою інстанцією в державі, в якій кожен громадянин за необхідності шукає захисту своїх прав, свобод та інтересів.

З огляду на зазначене, суд має виняткову роль в механізмі взаємодії суб'єктів, адже відсутність справедливого судового рішення у справі про домашнє насильство, притягнення кривдника до відповідальності нівелює усі зусилля, спрямовані на боротьбу з цим явищем у демократичному суспільстві. Практика залучення представників суду до механізму взаємодії у складі координаційних рад на регіональному та місцевому рівнях є поодиноким. Так, розпорядженням Чернівецької обласної державної адміністрації від 10 квітня 2020 року № 353-р «Про створення Координаційної ради з питань сімейної політики» з метою сприяння реалізації державної політики у сфері підтримки сім'ї, забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків та жінок, запобігання та протидію домашньому насильству, на-

сильству за ознакою статі, протидію торгівлі людьми утворено консультативно-дорадчий орган, до складу якого серед інших суб'єктів входить представник суду.

Аналіз локальних нормативно-правових актів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, свідчить, що в межах таких координаційних рад на місцевому рівні також можуть утворюватися міжвідомчі робочі групи.

Так, рішенням міської Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми від 09 листопада 2018 року № 1 утворено Міжвідомчу робочу групу з питань сім'ї, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми, яка відповідно до Положення є окремим колегіальним органом [7].

Згідно з Положенням основними завданнями робочої групи, серед іншого, є вдосконалення порядку взаємодії між суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, здійснення моніторингу та оцінки ситуації щодо життєдіяльності найуразливіших груп населення, підготовка пропозицій щодо здійснення заходів, спрямованих на попередження та протидію усім видам насильства. Персональний склад робочої групи затверджується міжвідомчою радою та передбачає участь представника суду.

Дослідження публікацій щодо статусу суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, їх класифікацій як за компетентностями, так і сферами діяльності, свідчать про відсутність напрацювань в частині ролі суду. Йдеться про виконання судами функцій з метою захисту прав і свобод у межах своєї загальної компетенції.

Пропонується дослідити роль суду як суб'єкта взаємодії в системі органів та установ протидії домашньому насильству, через призму надання «судових послуг», що, на нашу думку, не обмежується ухваленням судового рішення у справі про домашнє насильство. Особливо це актуально в частині забезпечення захисту прав вразливих категорій користувачів судів.

Надання судових послуг – це загальна концепція, яка походить із середовища бізнесу, коли задоволення клієнта стає ключовим фактором будь-якої успішної роботи. Правосуддя фактично надає людям послуги, що є нормою у будь-якій правовій державі. Досить помітною є тенденція європейських та інших держав західного світу змінювати систему правосуддя шляхом трансформації її з бюрократичної на більш клієнтоорієнтовану. Історичний перехід українського суспільства до демократичної політичної системи включає суттєві зміни у відносинах між громадянами та державними установами, у тому числі і в судовій владі [5, с. 14].

Суд, як суб'єкт взаємодії, наділений повноваженнями як в механізмі протидії домашньому насильству, так і запобігання. З огляду на законодавчу класифікацію, суди належать до загальних суб'єктів, уповноважених застосовувати спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству, в межах компетенції яких є винесення обмежувального припису стосовно кривдника та направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування як суб'єкти протидії домашньому насильству в системі взаємодії мають у даному

контексті мають особливе місце. Вони не є суб'єктами, в межах повноважень яких знаходиться застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству, але їх значення у забезпеченні виконання програм для кривдників. І тут питання взаємодії має виняткове значення. Ефективність взаємодії з судом визначає дієвість інших заходів запобігання та протидії домашньому насильству як на регіональному, так і місцевому рівнях.

О. Д. Коломоєць вважає, що основною метою взаємодії суб'єктів здійснення протидії домашньому насильству є сприяння підвищенню ефективності їхньої діяльності під час застосування спеціальних заходів із протидії всіх видів домашнього насильства шляхом розробки і виконання узгоджених дій, спрямованих на своєчасне виявлення ознак та припинення фактів домашнього насильства. Вибір форм взаємодії суб'єктів протидії та практичної реалізації скоординованих заходів в кожному конкретному випадку повинен здійснюватися з урахуванням обставин і характеру проблеми, що потребує вирішення, та з узгодженням цього питання з керівниками установ та організацій [1].

З огляду на правовий статус суддів та голови суду як керівника державного органу, на практиці виникають питання представництва та взаємодії. Якщо в питаннях протидії домашньому насильству механізми та форми взаємодії суду з іншими суб'єктами є певний алгоритм, то в питаннях запобігання йдеться лише про організацію та проведення спільних спеціалізованих тренінгів та семінарів для фахівців, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, а також для працівників правоохоронних органів і суддів.

В цьому контексті, на нашу думку, варта уваги взаємодія в законодавчій площині з напрацюванням відповідних змін до спеціального закону, який регулює статус суду. Йдеться про важливість запровадження спеціалізації суддів для розгляду справ про домашнє насильство, з огляду на необхідність володіння відповідними навичками роботи з вразливими категоріями користувачів суду. При цьому, передбачити розробку відповідних програм Національною школою суддів України, уповноваженою на періодичне навчання суддів з метою забезпечення проходження спеціального навчання.

Крім того, судова практика демонструє низький рівень оскарження судових рішень справах про домашнє насильство до суду вищої інстанції, що може свідчити про відсутність належної підтримки та супроводу в місцевих судах. Зазначене підтверджує необхідність запровадження в судах відділів підтримки потерпілих та свідків домашнього насильства, залучення відповідних фахівців для ефективної роботи таких відділів та навчання працівників апаратів судів навичкам роботи з такими користувачами судовими послугами.

Для забезпечення сталості співпраці доцільним є встановлення протоколу міждисциплінарної співпраці між суб'єктами запобігання та протидії домашньому насильству як на регіональному, так і місцевому рівнях із залученням представників влади відповідного рівня.

Міждисциплінарні конференції, круглі столи, інші спільні заходи, система перенаправлення та тісної співпраці зі спеціалізованими суб'єктами повинні стати додатковим інструментом для посилення підтримки постраждалих осіб.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень. Зважаючи на зазначене, роль кожного суб'єкта у сфері запобігання та протидії домашньому насильству є надзвичайно важливою в механізмі їх взаємодії. Одноразово діяльність суду, як останньої інстанції в ухваленні рішення, необхідно розглядати крізь призму надання судових послуг, що забезпечує інтегрований підхід у взаємодії з іншими уповноваженими акторами. Довіра до судових органів сприятиме підвищенню довіри до інших органів та установ, уповноважених на запобігання та протидію домашньому насильству, та держави в цілому. Стандартизація механізмів та форм взаємодії сприятиме підвищенню ефективності діяльності суб'єктів незалежно від рівня координації. Важливим при цьому є вивчення дієвих механізмів взаємодії в державах, які є Сторонами Конвенції.

Для ефективної боротьби з домашнім насильством необхідно підвищувати рівень обізнаності суспільства про цю проблему, серед інших загальних проблем, а головне серед професіоналів, які забезпечують захист та підтримку постраждалих. Тренінги щодо реагування та практики поводження з вразливими категоріям безумовно підвищує рівень суб'єктів, які працюють в цій сфері, і є передумовою недопущення вторинної віктимізації. Але такі тренінги є важливими інструментами для посилення ефективності саме міжсуб'єктної взаємодії. Самостійно суб'єкти взаємодії не можуть успішно вирішити таку глибоко вкорінену проблему. Скоординовані заходи та міжсуб'єктне партнерство є необхідною складовою в подоланні цього комплексного явища та його причин. Запобігання та протидія домашньому насильству повинні бути зосереджені на потребах та правах постраждалих, і міждисциплінарний підхід в організації навчання є винятково важливим для ефективного попередження домашнього насильства в довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбач-Кудря І. А. Реалізація державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству уповноваженими суб'єктами в Україні. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/223/6040/12610-1?inline=1>
2. Збірка матеріалів із впровадження моделі «Барнахус» в Україні. Довідкове видання. Загальна характеристика і впровадження в Україні. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/model-barnahus-implementation-ukraine2>
3. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text.
4. Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>. Дата оновлення: 01.01.2020. Дата звернення: 11.02.2023.
5. Модельний суд. Посібник. 2020. Проєкт ЄС «Право-Justice», Київ. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/60c/af4/b6a/60caf4b6a936f534182680.pdf>
6. Офіційний сайт Ради Європи. URL: <https://www.coe.int/web/portal/home>.
7. Положення про Міжвідомчу робочу групу з питань сім'ї, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми (Додаток 2 до рішення Вінницької міської Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми від 09.11.2018 № 1.

8. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>. Дата оновлення: 01.01.2020. Дата звернення: 17.02.2023.

9. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 р. № 658 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text> Дата оновлення: 22.02.2022. Дата звернення: 11.02.2023.

10. Про Національну стратегію у сфері прав людини: Указ Президента України від 24.03.2021 р. № 119/21 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1192021-37537> Дата звернення: 17.02.2023.

11. Протидія домашньому та ґендерно зумовленому насильству й добробут громад. Метод. посіб. / за заг. ред. Кочемировська О.О. Київ : ФОП Клименко, 2020. 64 с.

12. Про судову систему і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> Дата оновлення: 23.12.2022. Дата звернення: 07.02.2023.

13. Рішення Конституційного Суду України від 02 листопада 2004 року № 15-рп/2004 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text>

14. Council of Europe Training of Trainers manual: «Effective Multi-agency Co-operation for Preventing and Combating Domestic Violence». URL: <https://rm.coe.int/16806ee730>.

15. Preventing and combating violence against women and domestic violence in Ukraine. By the Inter-Agency Working Group on Multi-agency co-operation at local level, facilitated by Monika Kocaqi, Council of Europe expert. URL: <https://rm.coe.int/168069464f>

16. Rosenbaum Dennis P. Evaluating multi-agency anti-crime partnerships: Theory, design, and measurement issues. *Crime prevention studies*. 2002. 14: 171-225.

Стаття надійшла до редакції 28.10.2022

Стаття рекомендована до друку 10.11.2022

Natalia Korol, Chief of staff Vinnytsia Court of Appeal,
PhD student of the educational program «Public Administration»,
Institute of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv
Volodymyrska Street, 64/13, City of Kyiv, 01601, Ukraine
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-7135-3714>
e-mail: kkorrolvn18@gmail.com

MECHANISMS OF INTERACTION OF SUBJECTS IN THE FIELD OF PREVENTING AND COMBATING DOMESTIC VIOLENCE AT THE REGIONAL AND LOCAL LEVEL

Abstract. Violence against women and girls is not limited to any culture, region, country, or specific group of women. It happens in times of peace and war. The EU and its Member States have long demonstrated a commitment to eradicating violence against women by

creating policies and contributing to international treaties that work towards this goal. Preventing and combating violence against women is a precondition for equitable and inclusive sustainable development. Violence against women, including domestic violence, cannot be considered simply a violation of women's human rights, because it has a direct impact on the entire society.

Co-ordinated measures and multi-agency partnerships are necessary to address the root causes of these problems. Interventions tackling violence against women and domestic violence need to be concentrated on the needs and the rights of the victims, and multi-agency co-operation is crucial in effectively preventing domestic violence against women and their children.

Key words: *multi-agency co-operation, domestic violence, co-ordinated measures, local public agencies, prevention.*

In cites: Korol N. (2022). Mechanisms of Interaction of Subjects in the field of Preventing and Combating Domestic Violence at The Regional and Local Level. *Theory and Practice of Public Administration*, 1 (74), pp. 50–62. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2022-1-04> [in Ukrainian].

REFERENCES

1. Gorbach-Kudrya I. A. Implementation of state policy in the sphere of prevention and counteraction to domestic violence by authorized actors in Ukraine. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/223/6040/12610-1?inline=1> [in Ukrainian].
2. Collection of materials on the implementation of the Barnachus model in Ukraine. Reference edition. General characteristics and implementation in Ukraine. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/model-barnachus-implementation-ukraine2> [in Ukrainian].
3. Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (2011, May 11). [in Ukrainian].
4. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text [in Ukrainian].
5. Constitution of Ukraine (1996, June 28). URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution> [in Ukrainian].
6. Model Court. Manual (2020). EU Law-Justice Project, Kyiv. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/60c/af4/b6a/60caf4b6a936f534182680.pdf> [in Ukrainian].
7. Official website of the Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/web/portal/home> [in Ukrainian].
8. Provisions on the Interdepartmental Working Group on Family, Prevention of domestic violence and Combating trafficking in Persons (Annex 2 to the decision of the Vinnytsia City Interdepartmental Council on Family, Gender Equality, demographic Development, Prevention of domestic violence and Combating trafficking in Persons (2018, November 9) [in Ukrainian]
9. The Law of Ukraine on Prevention and Combating domestic violence (2017, December 7). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> [in Ukrainian].
10. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on approval of the procedure of interaction of subjects carrying out measures in the sphere of prevention and counteraction of domestic violence and violence according to the article (2018, August 22). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
11. Decree of the President of Ukraine on the National Strategy in the sphere of Human Rights (2021, March 24). URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1192021-37537> [in Ukrainian].

12. To counteract domestic and gender-based violence and to well-being of communities. Method. send/charge rev Kochemirovska O.O. (2020) [in Ukrainian].
13. Law of Ukraine on judicial system and status of judges (2016, June 2). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [in Ukrainian].
14. The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional motion of the Supreme Court of Ukraine concerning the conformity of the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the provisions of Article 69 of the Criminal Code of Ukraine (the case on the appointment of a more soft penalty by the court) (2004, November 2). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text> [in Ukrainian]
15. Council of Europe Training of Trainers manual: «Effective Multi-agency Co-operation for Preventing and Combating Domestic Violence». URL: <https://rm.coe.int/16806ee730>.
16. Preventing and combating violence against women and domestic violence in Ukraine. By the Inter-Agency Working Group on Multi-agency co-operation at local level, facilitated by Monika Kocaqi, Council of Europe expert. URL: <https://rm.coe.int/168069464f>.
17. Rosenbaum Dennis P. Evaluating multi-agency anti-crime partnerships: Theory, design, and measurement issues. *Crime prevention studies*. 2002. 14: 171-225.

The article was received by the editors 28.10.2022

The article is recommended for printing 10.11.2022